

CRS, CENTRUM FÖR FORSKNING OM
HÅLLBAR SAMHÄLLSFÖRÄNDRING

NIKU

Norsk institutt for kulturminneforskning

Biokulturell arv og alternativ matproduksjon BIOKUMA

NATUR OG KULTURARV

Interreg
Sverige-Norge
Europeiska regionala utvecklingsfonden

Medverkande i projektet:

Svensk huvudsökande: Centrum för forskning om hållbar samhällsförändring (CRS), Karlstads universitet

Medfinansiärer: Länsstyrelsen i Värmland, Skogsstyrelsen (Värmland-Örebro)

Övriga partners: Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF), Föreningen Värmlands Säterkultur (FVS)

Norsk hovedsøker: Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Medfinansierer: Høgskolen i Innlandet (HINN), fakultet ALB, Institutt for jordbruksfag – Blæstad, Hedmarken
Landbrukskontor, Innlandet fylkeskommune v. Jønsberg videregående skole

Øvrig partner: Norsk seterkultur

Innehåll

Projektets huvudsakliga mål	4
Projektbeskrivning	4
Arbetspakke 0. Projektadministration.....	4
Arbetspakke 1. Biokulturellt arv och alternativ matproduktion – en kartläggning.....	5
Arbetspakke 2. Hinder och möjligheter för expansion av alternativ matproduktion (gynnande biokulturellt arv)	5
Arbetspakke 3. Möjligheter för expansion av marknaden för alternativ matproduktion som gynnar det biokulturella arvet.....	6
Arbetspakke 4. Analyse av befintlig utbildning och kunskapsöverföring	7
Arbetspakke 5. Kommunikation	8
Förväntat resultat.....	9
Förväntade effekter	10
Projektorganisation.....	10
Motivera projektet.....	11
Målgrupp	12
Gränsöverskridande mervärde	12
Samband med övriga insatser.....	13
Horisontella kriterier	14
Hållbar utveckling.....	14
Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	14
Lika möjligheter och icke-diskriminering.....	15
Sammanfattande projektbeskrivning.....	15
Abstract (på engelska).....	16
Budget.....	17
Svensk budget	17
Norsk budsjett	17
Tid- och aktivitetsplan.....	17
Projektets bidrag till aktivitetsindikatorerna	19

Prosjektets hovedsaklige mål

Prosjektets hovedsaklige mål er å styrke muligheten for bevaring og utvikling av områdets biokulturelle arv gjennom å støtte alternativ matproduksjon som forvaltere av biokulturelt arv til gagn for boende og besøkere. Prosjektet kommer derigjennom å bidra til å øke både areal for forvaltet biokulturelt arv og tilgjengeligheten til gränsregionens natur- og kulturarv med bibeholden bevaringsstatus, i tråd med det spesifikke målet i innsatsområdet "Natur og kulturarv" i Interreg Sverige-Norge. Dette skal gjøres gjennom at i prosjektet studeres hvordan alternativ matproduksjon fungerer i praksis, med hensyn til forvaltning av biokulturelt arv, og at utarbeide anbefalinger for arbeidsmetoder og prosesser som fremmer det biokulturelle arvet. Begrepet *biokulturelt arv*, dvs. natur- og kulturminner som skapes i synergi med hverandre er holistisk. Biokulturelt arv inkluderer materiell og immateriell kulturarv, biologisk kulturarv, flere uttrykk for biologisk mangfold, ortnamn, historiske bygninger, tradisjoner osv. Vårt prosjekt vil således sammenfatte flere felt og fagområder; biologi, botanikk, arkeologi, historie, kulturgeografi, geologi og landbruksfag – og framfor alt belyse hvordan de henger sammen og betinger varandra.

Gjennom den økte kunnskapen, de nye og forsterkede nettverkene og prosjektets anbefalinger oppnås prosjektmålet. En effekt av prosjektet vil være økt samarbeid på tvers av grensen, som vil bidra til økt effektivisering i den alternative matproduksjonen inkludert mersalg av gårdsprodukter. På denne måten bidrar prosjektet også til programmets overgripende mål å gjennom et gränsöverskridende samarbeid skape de beste forutsetningene for en økonomisk sterk region med en attraktiv livsmiljø også i områdets landsbygdsområder. Tilleggs kan at interessen for, og insikten om viktigheten av, alternativ matproduksjon har økt kraftig under den pågående Corona-krisen. I rapportene REKO-ringer på ömse sidor gränsen om såvel et økt antall nytilkomne producenter som konsumenter. Likeledes har allmänhetens interesse for vistelse i natur- og kulturarvmiljøer økt under Corona-krisen. Prosjektet BLOKUMA tar seg med andre ord an et meget aktuelt og angeläget samhällsområde.

Avsikten er å anvende kunnskap, erfaringer og nettverk skapet gjennom arbeidet med BLOKUMA i kommende ansøkninger om forsknings- og utviklingsfinansiering i Sverige og Norge, som til Norges Forskningsråd, svenska Vetenskapsrådet og Formas, Europeiske fellesprogram (JPI, tema kulturarv).

Prosjektbeskrivning

Prosjektet er oppdelat i fem arbeidspakker; *Prosjektadministrasjon* (AP0), *Biokulturelt arv og alternativ matproduksjon – en kartlegging* (AP1), *Hinder og muligheter for ekspansjon av alternativ matproduksjon (fremmer biokulturelt arv)* (AP2), *Muligheter for ekspansjon av alternativ matproduksjon som fremmer det biokulturelle arvet* (AP3), *Analyse av befintlig utdanning og kunnskapsöverföring* (AP4) samt *Kommunikasjon* (AP5). Arbeidet med disse kommer å løpe i stort sett parallelt under perioden 2020-10-01 – 2022-05-31, foruten AP0 og AP5 som skal pågå under perioden 2020-09-01 – 2022-08-31. Flere planerte aktiviteter, særskilt två workshopar, berör flera Arbeidspakker.

Arbeidspakke 0. Prosjektadministrasjon

Ledare: Sigrid Josefsson, prosjektkoordinator.

Prosjektledare: Eva Svensson, professor i Miljøvetenskap, docent i Medeltidsarkeologi (KAU)

Prosjektkoordinator: Sigrid Josefsson, (KAU)

Prosjektledare på norsk sida: Hilde Rigmor Amundsen, PhD i Arkeologi (NIKU)

Prosjektkoordinator / økonomiansvarlig på norsk sida: Mohammad Naser Ali (NIKU)

Beskrivning: Kontakt med ledere av de ulike arbeidspakkene, budsjettmyndighet for prosjektet, ansvar for rapportering og for å følge opp tidsplanen.

Arbeidspakke 1. Biokulturellt arv og alternativ matproduksjon – en kartlegging.

Ledare: Hilde Rigmor Amundsen.

Samarbetsgruppe: Hilde Rigmor Amundsen (NIKU), Eva Svensson (KAU) og Terje Motrøen (HINN), ansvarar for fältarbeid og FoU. Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen og Hedmarken Landbrukskontor bidrar med inspel avseende förvaltningsmässiga ramar kring natur- og kulturarv. Norsk seterkultur, Förbundet Svensk Fäbodkultur og utmarksbruk (FSF) og Föreningen Värmlands Säterkultur (FVS) bidrar med erfaringer från sina verksamheter.

Mål: Målsättningen med Arbeidspakke 1 är att klarlägga relationen mellan biokulturellt arv og alternativ matproduksjon, såväl vad gäller hur olika prosesser inom den alternativa matproduksjonen påverkar det biokulturella arvet, som hur alternativa matproducenter värderar det biokulturella arvet.

Beskrivning: Det biokulturella arvet ska kartläggas utifrån existerande databaser såsom Kulturmiljöregistret, Askeladden, nyckelbiotopsinventeringar, Naturbasen m.m. Alternativa matproducenter ska kartläggas genom information från t. ex. Rekoringar. Målsättningen är att identifiera en till tre gårdar med alternativ matproduksjon og rikt biokulturellt arv som strategiska exempel i Norge respektive Sverige. Fördjupade studier, framförallt i form av "walking interviews", ska genomföras med de utvalda alternativa matproducenterna i avsikt att kartlägga deras värderingar i relation till det biokulturella arvet, og vilka arbeidsprosesser de bedömer gynnar det biokulturella arvet.

Aktiviteter: *Forskning, metodutveckling og kunnskapsspridning:*

- Kartlegging av biokulturellt arv og alternativa matproducenter.
- Kunnskap for metodutveckling om samspel mellom biokulturellt arv og alternativa matproducenters värderingar og arbeidsprosesser.
- Interaktiv kunnskapsspridning med alternativa matproducenter under forskningsprosessen, presentationer på workshopar, handbok, bloggar, policy brief, vetenskaplig artikkel.

Resultat:

- Kartlegging av relationen alternativ matproduksjon og biokulturellt arv som visar vilka prosesser inom den alternativa matproduksjonen som gynnar og tillgängliggör det biokulturella arvet.
- Formulering av rekommendationer for god praksis till matproducenter og utbildningsinstitusjoner avseende gynnande av biokulturellt arv.

Gränsöverskridande mervärde:

Då arbeidsprosesserne är olikartade i Norge og Sverige till följd av olika tradisjoner, förhållanden for utövande av jordbruk samt landbruksforvaltning og -politikk är följande särskilt värdefullt gränsöverskridande mervärde:

- Samarbeid for utbyte av kompetenser mellom norske og svenske projektdeltagere.
- Överföring av kunnskap om olika arbeidsprosesser gynnande det biokulturella arvet.

Arbeidspakke 2. Hinder og muligheter for ekspansjon av alternativ matproduksjon (gynnande biokulturellt arv)

Ledare: Eva Svensson.

Samarbetsgruppe: Hilde Rigmor Amundsen (NIKU), Eva Svensson (KAU), Margareta Dahlström (KAU) og Terje Motrøen (HINN), ansvarar for fältarbeid og FoU. Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen og Hedmarken landbrukskontor bidrar med inspel avseende förvaltningsmässiga ramar kring natur- og kulturarv og landbruk. Norsk seterkultur, Förbundet Svensk Fäbodkultur og utmarksbruk (FSF) og Föreningen Värmlands Säterkultur (FVS) bidrar med erfaringer från sina verksamheter.

Mål: Målsättningen med Arbeidspakke 2 är att kartlegge hvilke faktorer som er eller kan være hinder respektive muligheter for expansion av alternativ matproduksjon. Ett annat mål är att kartlägga behov av stöd, och utarbeta förslag till strategier som behövs för framgångsrik utveckling.

Beskrivning: Hinder og muligheter, samt behov av stöd, for expansion av alternativ matproduksjon i syfte att gynna det biokulturelle arvet ska kartläggas. Detta ska göras genom "walking interviews" med de utvalda strategiske eksemplene på alternative matproducenter på svensk og norsk side (se Arbeidspakke 1). Særskilt fokus kommer att läggas på om forekomst av rikt biokulturarv framstår som ett hinder eller en resurs (t. ex. i marknadsføring), eventuell konkurranse om dyrkningsfelt, beiteareal og skogressurser, samt vilken rolle (lændernes) ulike forvaltningssystemer og lagstiftning for jordbruk og skydd av det biokulturelle arvet spelar. Förslag till strategier ska utarbetas.

Aktiviteter: Forskning, strategiutveckling og kunnskapsspridning:

- Kartläggning av hinder og muligheter, samt behov av stöd, for expansion av alternativ matproduksjon.
- Utarbeidende av forslag på strategier for hur hinder for økad produksjon kan overbrygges, og muligheter realiseres.
- Interaktiv kunnskapsspridning med alternative matproducenter under forskningsprosessen, presentationer på workshopar, handbok, bloggar, policy brief, vetenskaplig artikkel.

Resultat:

- Analyse av, og utarbeidende av strategier for, hantering av hinder for expansion av alternativ matproduksjon såsom regelverk og eventuell konkurranse om dyrkningsfelt, beiteareal og skogressurser.
- Analyse av, og utarbeidende av strategier for, hur biokulturellt arv kan utvikles till en resurs for alternative matproducenter.
- Formulering av råd till matproducenter og utdanningsinstitusjoner for overbryggende av hinder, realisering av muligheter, samt for hållbart bruk av biokulturellt arv i syfte att gynna alternativ matproduksjon.

Gränsöverskridande mervärde:

- Samarbeide for utbyte av kompetenser mellom norske og svenske projektdeltagere.
- Overføring av kunnskap utifra de ulike erfaringer alternative matproducenter i respektive land har, særskilt med hensyn till (lændernes) ulike forvaltningssystemer og lagstiftning for jordbruk og skydd av det biokulturelle arvet.

Arbeidspakke 3. Muligheter for expansion av marknaden for alternativ matproduksjon som gynnar det biokulturelle arvet

Ledare: Margareta Dahlström.

Samarbetsgruppe: Hilde Rigmor Amundsen (NIKU), Margareta Dahlström (KAU) og Eva Svensson (KAU), ansvarar for fältarbeide og FoU.

Mål: Målsättningen med Arbeidspakke 3 är att identifiera strategier for alternative matproducenter (som gynnar det biokulturelle arvet) for att øke avsetningen for sine produkter, inklusive mulige nye marknader.

Beskrivning: Kartläggning av marknaden for alternativ matproduksjon som gynnar det biokulturelle arvet.

Undersökning av hur reproduksjon av biokulturellt arv kan användas for marknadsføring av alternativ matproduksjon, og hur alternative matproducenter kan lære av varandra avseende marknadsføring. Særskild tonvikt läggs på relationen stad-landsbygd og muligheter att nå marknader på både sidene om gränsen. En utmaning här är att de barriereer som finns i forhold til handel over gränsen beträffande livsmedel. Undersökningen ska göras genom "walking interviews" i de utvalde strategiske eksemplene fra arbeidspakke 2, og gjennom intervjuer med konsumenter eksempelvis ved Rekoringar eller andre forsaljningskanaler som gårdsbutikker, samt gjennom

dokumentstudier inklusive frågan om livsmedelshandel. Preliminära resultat ska processas vid de två workshops som planeras. Strategier för hur marknaden kan expanderas ska utarbetas.

Aktiviteter: *Forskning, strategiutveckling, kunskapsspridning och nätverksbygge:*

- Kartläggning av marknaden för alternativ matproduktion som gynnar det biokulturella arvet.
- Beskrivande av utmaningar beträffande handel med livsmedel över gränsen
- Utarbetande av strategier för hur marknaden kan expandera.
- Interaktiv kunskapsspridning mellan alternativa matproducenter och projektets forskare på workshopar.
- Kommunikation med alternativa matproducenter och konsumenter under forskningsprocessen, presentationer på workshopar, handbok, bloggar, policy brief.

Resultat:

- Analys av, och utarbetande av strategier för, expansion av alternativ matproduktion som gynnar det biokulturella arvet.
- Analys av hur relationerna stad-land och olika försäljningskanaler kan utgöra möjligheter för de alternativa matproducenterna att nå marknader på båda sidor av gränsen, inklusive beskrivande av utmaningar för ökad handel över gränsen med alternativt producerad mat.
- Ökade gränsöverskridande kontakter mellan alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet.

Gränsöverskridande mervärde:

- Ökade gränsöverskridande kontakter mellan alternativa matproducenter som gynnar det biokulturelle arvet på og henimot konsumentene.
- "Överbryggande av gränshinder" genom beskrivande av utmaningar för ökad handel över gränsen med alternativt producerad mat.
- Samarbete för utbyte av kompetenser mellan norska och svenska projektdeltagare.

Arbeidspakke 4. Analyse av befintlig utbildning og kunnskapsöverføring

Ledare: Margareta Dahlström

Samarbetsgruppe: Hilde Rigmor Amundsen (NIKU), Margareta Dahlström (KAU), Sigrid Josefsson (KAU), Eva Svensson (KAU) og Terje Motrøen (HINN), ansvarar for fältarbeite og FoU. Jønsberg videregående skole bidrar med kunnskap om utdanningsmessige rammer.

Mål: Målsætningen med Arbeidspakke 4 er att klarlægge hur utdanning og kunnskapsutveksling innenfor alternativ matproduksjon kan videreutvikles og -formidles for att förstärka reproduktionen av det biokulturelle arvet. Råd till institutioner bedrivande utbildning inom sektorn ska utarbetas.

Beskrivning: Utbildning i olika former, såväl formell på gymnasie/videregående skole och högskolenivå i regionen som frivillig arbeide i form av lærlingsskap / volontærskap hos alternativa matproducenter, ska kartläggas. Detta skall göras genom att granska kursplaner och andra dokument, och genom intervjuer med representanter for relevante aktører. En forventan er att institutionell utbildning og lærlingsskap / volontærskap hos alternativa matproducenter har ulike profiler, og att det derfor finns ulike former av kunnskap og erfaringer att overføre mellom ulike aktører. Avsikten er att göra utrymme for en interaktiv process mellom ulike utdanningsaktører på workshoparna.

Aktiviteter: *Forskning, kunskapsspridning og nettverksbygge:*

- Kartläggning av såväl formella utbildningar i regionen som frivillig arbeidskraft i form av lærlingsskap / volontærskap på gårdene av relevans for alternativ matproduksjon og biokulturelt arv.
- Utarbetande av råd for ulike typer av utbildning og kunnskapsutveckling beträffande alternativ matproduktion for förstärkt reproduktion av det biokulturelle arvet.
- Interaktiv kunskapsspridning mellom utdanningsaktører, representanter for volontærskap og projektets forskare under forskningsprocessen og på workshopar.

- Nätverksbygge mellan utbildningsaktörer och representanter för volontärskap på workshopar.
- Presentationer på workshopar, handbok, bloggar, policy brief.

Resultat:

- Råd hvordan utdanning, volontärskap og kunnskapsutveksling innenfor alternativ matproduksjon kan videreutvikles og -formidles for å förstärka reproduktionen av det biokulturella arvet.

Gränsöverskridande mervärde:

- Samarbete för utbyte av kompetenser mellan norska och svenska projektdeltagare och utbildningsaktörer.
- I regionen finns institutionell utbildning av relevans för området på olika nivåer. Utbildning på gymnasienivå/videregående skole finns på båda sidor om gränsen, men utbildning på högskolenivå finns endast på norska sidan (Høgskolen i Innlandet, avdeling Blæstad, medverkar i projektet). Genom detta projekt kommer erfarenheter från olika utbildningsnivåer, samt från lärlingsskap / volontärsskap utbytas.

Arbeidspakke 5. Kommunikation

Ledare: Christina Knowles (KAU).

Ledare på norsk sida: Jorid Martinsen (NIKU).

Samarbetsgrupp: Samtlige projektdeltagare.

Mål: Målet är att kommunikation effektivt ska stödja projektets mål med särskild tonvikt på kunskapsspridning och nätverksbygging. Målet är även göra det möjligt att den kunskap samt hela eller delar av det material som skapas i projektet kan fortleva, användas och bidra till fortsatt nätverkande och kunskapsutbyte efter projektets slut.

Beskrivning: Kartläggning av intressenter och målgrupper, samt av vilka kanaler och plattformar som är effektiva för kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte. Detta görs genom samverkan med arbeidspakke 2, 3 och 4, samt genom kompletterande intervjuer. Under projektet kommer en handbok med rekommendationer att arbetas fram. Två workshopar med tillhörande policy briefs planeras. Två vetenskapliga artiklar ska skrivas, och även generera populärvetenskapliga artiklar för spridning både i projektets egna kanaler samt genom de berörda lärosätenas kanaler. En blogg som uppdateras månadsvis ger goda förutsättningar för direktkontakt och interaktion med forskare, brukare och andra intressenter.

Aktiviteter: *Kommunikation:*

- Kartläggning av målgrupper (företag, organisation och individer med betydelse för matproduksjon og biokulturellt arv) i syfte att få en mer djupgående bild av mottagarna og medproducenter av den kunskap som skapas i projektet. En plattform ska skapas där hela eller delar av material og interaktion kan fortleva efter projektets slut. Preliminært ser vi framfor oss en webbplats samt någon form av sociala medier, möjligen Facebook. Den inledande målgruppsanalysen kommer att ge stöd för vilken lösning som väljs. Den valda plattformen ska även innehålla måtpunkter för att se trafikk og graden av interaktion.
- Utarbetande av en konkret kommunikationsplan med aktiviteter, tidpunkt og ansvarig person vid projektets start.
- Framtagande av affisch og grundmateriale om projektet.
- Hålla två workshopar.
- Publicera en handbok, två vetenskapliga artiklar, populärvetenskapliga artiklar, två policy briefs og månedlige bloggar i samverkan med projektets øvrige arbeidspakker (se ovan).

Resultat:

- En digitalt tilgjengelig handbok med rekommendationer.
- Två workshopar med tilhørende policy briefs.
- Två policy briefs (kopplade till workshoparna).

- Två vetenskapliga artiklar, vilka också ska generera populärvetenskaplig text.
- Populärvetenskapliga artiklar för spridning både i projektets egna kanaler samt genom de berörda lärosätenas kanaler.
- En blogg som uppdateras månadsvis ger goda förutsättningar för direktkontakt och interaktion med forskarna.

Gränsöverskridande mervärde:

- Samarbete mellan svenska och norska projektdeltagare i alla aktiviteter.

Hållbarhet:

- Vid val av kommunikationssätt ska hållbarhetsaspekter beaktas, till exempel ska digitala alternativ i möjligaste mån väljas framför tryckt media.

Jämställdhet mellan kvinnor och män:

- Projektets kommunikationsaktiviteter ska ha ett genusmedvetet perspektiv i bild och text, fördelning av talarutrymme i till exempel intervjuer, ev filmer, samt i workshopar och övrig interaktion.

Förväntat resultat

Följande resultat ska uppnås i projektet:

- 1, Kartläggning av relationen alternativ matproduktion och biokulturellt arv som visar vilka processer inom den alternativa matproduktionen som gynnar och tillgängliggör det biokulturella arvet.
- 2, Formulering av rekommendationer till matproducenter och utbildningsinstitutioner avseende gynnande av biokulturellt arv.
- 3, Analyse av, och utarbetande av strategier för, hantering av hinder för expansion av alternativ matproduktion såsom regelverk och eventuell konkurrens om dyrkningsfelt, beiteareal og skogressurser.
- 4, Analyse av, och utarbetande av strategier för, hur biokulturellt arv kan utvecklas till en resurs för alternativa matproducenter.
- 5, Formulering av råd till matproducenter och utbildningsinstitutioner för överbryggande av hinder, realisering av möjligheter, samt för hållbart bruk av biokulturellt arv i syfte att gynna alternativ matproduktion.
- 6, Analys av hur relationerna stad-land och olika försäljningskanaler kan utgöra möjligheter för de alternativa matproducenterna att nå marknader på båda sidor av gränsen, inklusive beskrivande av utmaningar för ökad handel över gränsen med alternativt producerad mat.
- 7, Ökade gränsöverskridande kontakter mellan alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet.
- 8, Råd hvordan utdanning, volontärskap og kunnskapsutveksling innenfor alternativ matproduksjon kan videreutvikles og -formidles for att förstärka reproduktionen av det biokulturella arvet.

Projektets resultat ska kommuniceras genom:

- Projektets digitala plattform
- En digitalt tillgänglig handbok med rekommendationer.
- Två workshopar med tillhörande policy briefs.
- Två policy briefs (kopplade till workshoparna).
- Två vetenskapliga artiklar.
- Populärvetenskapliga artiklar.
- En blogg som uppdateras månadsvis.

Förväntade effekter

Effekterna av projektet förväntas bli:

- Större insikt i den alternativa matproduktionens möjligheter att gynna biokulturellt arv. Detta bör leda till ökad förståelse hos myndigheter om behoven att underlätta för alternativa matproducenters arbetsprocesser, inklusive moderniseringsbehov og eventuelle ekspansjonsbehov.
- Större möjligheter för alternativa matproducenter att använda biokulturellt arv i marknadsföringen av sina produkter och därmed ökad konkurrenskraft.
- Ökad kunskapsöverföring mellan alternativa matproducenter för möjligheter för matproducenterna att nå marknaden.
- Bidrag till nätverk mellan norska och svenska alternativa matproducenter.
- Nya forsknings- och utvecklingsprojekt om biokulturellt arv och alternativ matproduktion

Projektorganisation

Sverige

I Sverige ska Centrum för forskning om hållbar samhällsförändring (CRS), vid Karlstads universitet (KAU) leda och genomföra projektet.

Projektledare: Professor Eva Svensson.

Kontaktuppgifter: Eva Svensson, Risk- och miljöstudier, Karlstads universitet (KAU), SE-651 88 Karlstad, Eva.Svensson@kau.se, +46-547001558 / +46705711981

Projektkoordinator: Sigrid Josefsson.

Kontaktuppgifter: Sigrid Josefsson, Administrativa avdelningen HS, Karlstads universitet (KAU), SE-651 88 Karlstad, Sigrid.Josefsson@kau.se, +46-547001101

Projektkommunikatör: Christina Knowles.

Projektmedarbetare: Professor i kulturgeografi Margareta Dahlström.

Medfinansiärer: Länsstyrelsen i Värmland och Skogsstyrelsen (Värmland-Örebro). Länsstyrelsen förvaltar natur- och kulturarv regionalt, Skogsstyrelsen arbetar med förvaltning av skogsproduktion, utveckling av skogligt mångbruk och miljöfrågor såsom biokulturellt arv i skogsmark.

Övriga partners: Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF). Ordförande: Kenneth Johansson, kenneth.johansson@fabod.nu; Föreningen Värmlands Säterkultur (FVS) Ordförande: Ingela Kåreskog, varmlandsaterkultur@gmail.com

Norge

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) vil utgjøre den norske prosjektledelsen. NIKU har hovedkontor i Oslo, og utøver forskning i hele landet.

Projektledare: Dr. Hilde Rigmor Amundsen, avdeling for Kulturarv og Samfunn, Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), hilde.amundsen@niku.no, +4797002244.

Projektkoordinator / økonomiansvarlig på norsk sida: Mohammad Naser Ali (NIKU).

Kommunikatør på norsk sida: Jorid Martinsen (NIKU).

Medfinansier och medverkande organisation: Høgskolen i Innlandet (HINN), fakultet ALB, Institutt for jordbruksfag – Blæstad. HINN vil bidra med biologisk, geologisk og jordbruksfaglig kunnskap, inkludert kunnskap om økologisk landbruk som Blæstad har et eget studium i.

Projektmedarbetar: Førstelektor geolog Terje Motrøen.

Övriga medfinansierer: Hedmarken landbrukskontor og Innlandet fylkeskommune ved Jønsberg videregående skole. Hedmarken landbrukskontor er det interkommunale landbrukskontoret på Hedmarken (kommunene Stange, Løten og Hamar). Landbrukskontoret har forvaltningsansvar for landbruks- og skogsdrift i regionen inkludert støtteordninger i landbruket, derav miljøtilskudd. Jønsberg videregående skole er en regional landbruksskole med beliggenhet i Stange kommune, og har studieretninger innen naturbruk og agronom mm.

Övrig partner: Norsk seterkultur, Valdres Natur og Kulturpark, Skrautvålvegen 77, 2900 Fagernes. Prosjekt «En bærekraftig norsk seterkultur på UNESCOs representative liste for immateriell kulturarv». Styreleder: Siv Beate Eggen, seter@seterkultur.no. Ressursperson: sosialantropolog Anne-Katrine Brun Norbye, a.k.b.norbye@gmail.com.

Prosjektgruppens kompetens omfatter spesialistkunnskap inom områdena biokulturellt arv, innovation samt strategi- og landsbygdsutveckling. Medfinansierer bidrar med kompetens och inspel avseende förvaltningsmässiga ramverk kring natur- och kulturarv, landbruk och ramverk kring utdanning. Övriga partners bidrar med kompetens kring alternativ matproduktion och vardaglig förvaltning av natur- och kulturarv i samband med alternativ matproduktion.

Motivera projektet

I arbeidet med Interregprosjektet Ingoskog og med inspiration frå Interregprosjektet Biologisk kulturarv som värdeskapare, har det gränsöverskridande problemet med utarmning av vårt biokulturella arv identifiserats. Vårt biokulturella arv, dvs natur- og kulturminner som skapes i synergi med hverandre, løper idag økad risiko for å reduseras og skadas til følge av avfolkning av landsbygden og mer storskalige/industrielle produksjonsformer inom jord- og skogsbruk. Det vør som foreligger for det biokulturelle arvet er begrenset til lagskyddede fornleavingar og skyddede områden, t ex naturreservat.

Det biokulturelle arvet behøver reproduceras gjennom regelbundne prosesser i sammenhengende landskap for å ikke reduseras. For en bærekraftig framtidig utvikling bør det være behov for en mer utbredt daglig forvaltningsform. Når mye av dagens biokulturelle arv produseres av ulike prosesser inom det forindustrielle jordbruket, framstår de idag framvoksende lokale, alternative matproducentene som mulige forvaltere/utviklere av dette arv når disse ofte tilpasser liknende metoder som i det forindustrielle jordbruket.

Prosjektet «Biokulturell kulturarv og matproduksjon (BIOKUMA)» vil bidra til kunnskapsoppbygging om hvordan, og i hvilken grad, alternative driftsformer i landbruket ivaretar og viderefører en biokulturell arv. Utifrån denne kunnskap avser projektet utarbeide anbefalinger for tiltak som både gynnar reproduksjonen av det biokulturelle arvet og den alternative matproduksjonens konkursekraft. Avsikten er å anbefalingerne ska kunne brukas også i utdanning inom landbrukssektoren.

Når forholdene for reproduksjon av biokulturellt arv og alternativ matproduksjon delvis skiljer seg mellom Norge og Sverige avser projektet BIOKUMA å undersøke om, og i så fall hvordan, positive erfaringer på tvers av grensen kan bli gränsöverskridende.

BIOKUMA inngår spesifikt i Interregprogrammets innsatsområde «Natur og kulturarv». Resultater fra projektet vil bidra til å nå programmets mål: «Økt tilgjengelighet til gränsregionens natur- og kulturarv med bibeholden bevarandestatus». I tillegg vil projektet bidra med kunnskap til programområdene «Innovative miljøer» og «Små og mellomstore foretak». Alternative matprodusenter baserer seg på kunnskapsutvikling og er innovative i sin daglige virksomhet. Det er ofte små eller mellomstore foretak som baserer seg på nye måter å selge sine varer på, som gjennom gårdsbutikker, torghandel og Rekorder. Et overordnet mål i BIOKUMA er, i tillegg til å øke kunnskapen om biokulturell kulturarv, å bidra til nytenkning som kan gi økt distribusjon av varer fra alternative matprodusenter.

I den nylig lanserte Stortingsmeldingen om kulturminnevern i Norge vektlegges gjenbruk og istandsetting av kulturminner og kulturmiljø som samfunnsnyttig både av hensyn til klima, ressursbruk og økonomi. Kulturmiljø er et felles gode, og innebærer, blant flere typer materielle og immaterielle spor, et jordbrukslandskap som er formet gjennom flere hundre år med iherdig arbeid (<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kulturmiljo/id2697943/>). I BIOKUMA vil vi vektlegge betydningen av historiske og nåtidige jordbrukslandskap, med en praktisk vinkling mot

alternative matproducenter i landbruket. Økologiske og/eller biodynamiske gårder er i dag åpne mot lokalbefolkning og allmennhet, med gårdsbutikker, Rekoringer, kurs, foredragsvirksomhet m.m. I BLOKUMA vil vi formidle kunnskapen om denne type landbruksdrift, spesielt koblet opp mot bevaring og videreutvikling av den biokulturelle arven som disse virksomhetene skaper og ivaretar. BLOKUMA har stor samhølsaktualitet, vilket tydeliggjorts under den pågående Coronakrisen. T ex rapporterar REKOringar på ømse sider grænsen om såvål ett økat antal nyæ producenter som konsumenter. Likaså har allmænhøtens interesse før vistelse i natur- og kulturarvsmiljøer økat under Coronakrisen. BLOKUMA avser møjliggøre både økad areal med, genom alternativ matproduktion fforvaltat, tillgængligt biokulturellt arv, og økad alternativ matproduktion.

Målgruppe

BLOKUMA:s målgrupper utgøres av forsknings- og utvecklingsmiljøer inom natur- og kulturarv samt hållbar samhølsomstællning, fforvaltare av natur- og kulturarv, alternativa matprodukter, marknadsorganisation kring alternativ matproduktion og i fforlængningen konsumenter av alternativ mat, samt utbildningsanordnare inom lantbruksutbildningar.

- FoU-miljøene i Indre Skandinavia blir direkte involverte i forskningsproduksjon og kunnskapsutvikling
- Fforvaltningsorganisationer inom natur- og kulturarv kommer till viss del arbeata inom BLOKUMA, men øckså få ta del av råd og rekommendationer som produceras i BLOKUMA
- De alternativa matproducenterne blir direkte involverte i strategiutveckling og får ta del av råd og rekommendationer utvecklade inom BLOKUMA
- Marknadsorganisation kring alternativ matproduktion (typ REKO-ringar) og konsumenter av alternativ mat blir direkte involverte i forskningsproduksjon og kunnskapsutvikling
- Utbildningsanordnare inom lantbruksutbildningar blir direkte involverte i forskningsproduksjon og kunnskapsutvikling og får ta del av råd og rekommendationer utvecklade inom BLOKUMA

Grænsøverskridande merværde

Projektet adresserar det grænsøvergripande problemet med utarmning av vårt biokulturella arv. Det biokulturella arvet som i huvudsak skapats inom det fforindustriella jordbruket behøver reproduceras genom regelbundna processer i sammanhængande landskap ffor att inte reduceras. Det krævs en hverdagslig fforvaltningsform ffor en hållbar framtida utveckling av arvet. Idag ær lokala, alternativa matproducenter møjliga fforvaltare/utvecklare av detta arv.

Problemet behøver løsas grænsøverskridande då landskapet inte känner några landsgræns. Då fforhøllandena ffor reproduktion av biokulturellt arv og alternativ matproduktion delvis skiljer sig mellan Norge og Sverige, erbjøder ett grænsøverskridande samarbeite møjligheter till kunskaps- og erfarenhetsutbyte samt lærande og samskapande av nya kunskaper ffor att bidra till att løsae problemet.

Projektet fforhøller sig i huvudsak till aspekterna:

- "Grænsen som resurs" då ovanstænde skillnader og likheter øver grænsen utgør en nødvendig resurs ffor att skapa resultat og gemensam forskning og lærande.
- "Utnytting av kritisk massa" genom økade kontakter mellem alternativa matproducenter, møjligheter till ett større kundunderlag på båda sider grænsen og økade møjligheter ffor studerande att erhølla utbildning om hur alternativ matproduksjon kan videreutvikles og -formidles ffor att fforstærke reproduktionen av det biokulturella arvet.
- "Øverbryggande av grænsinder" genom beskrivande av utmaningar ffor økad handel øver grænsen med alternativt producerad mat.

Grænsøverskridande merværde ska sækerstællas genom anvændande av Kontigos modell øver nivåer. Utgångspunkten ær de etablerade kontakterne mellem forskare og andra aktører med komplementære kompetenser hos de svenske og norske projektdeltagere som ingår i projektet fræn børjan. Modellens fforste nivå handler om att læra kænne

varandra och varandras verksamheter vilket t ex görs genom att identifiera relevanta aktörer och undervisningsanordnare och knyta nya kontakter i Arbeidspakke 1 och 4. Den andra nivån handlar om att börja lära av varandra och främja verksamheter på båda sidor gränsen. Det kommer dels att ske genom workshoparna, dels genom produktion av policy briefs och handbok. Den tredje nivån handlar om att lösa gemensamma problem och att lära tillsammans, och kommer exempelvis att uppnås genom kartläggningarna av hinder, möjligheter, marknader och marknadsföring i Arbeidspakke 2 och 3 samt i workshoparna.

Vid avslutat projekt kommer det gränsöverskridande mervärdet att bestå i nya och förstärkta kontaktytor och en bättre grund för ett framtida arbete med att öka tillgängligheten till gränsregionens natur- och kulturarv med bibehållen bevarandestatus.

Det gränsöverskridande mervärdet kan preciseras i nedanstående punkter:

- 1, Samarbete för utbyte av kompetenser mellan norska och svenska projektdeltagare.
- 2, Överföring av kunskap och lärande om olika arbetsprocesser gynnande det biokulturella arvet. Då arbetsprocesserna är olikartade i Norge och Sverige till följd av olika traditioner, förhållanden för utövande av jordbruk samt landbruksförvaltning og -politikk är detta ett särskilt värdefullt gränsöverskridande mervärde.
- 3, Överföring av kunskap och lärande utifrån de olika erfarenheter alternativa matproducenter i respektive land har, särskilt med hänsyn till ländernas ulike forvaltningssystemer och lagstiftning för jordbruk, handel över gränsen med livsmedel och skydd av det biokulturella arvet.
- 4, Ökade gränsöverskridande kontakter mellan alternativa matproducenter som gynnar det biokulturelle arvet og henimot konsumentene.
- 5, I regionen finns institutionell utbildning av relevans för området på olika nivåer. Utbildning på gymnasienivå/videregående skole finns på båda sidor gränsen, men utbildning på högskolenivå finns endast på norska sidan (Høgskolen i Innlandet, avdeling Blæstad, medverkar i projektet). Genom detta projekt kommer erfarenheter från olika utbildningsnivåer, samt från lärlingsskap/volontärsskap att utbytas.

Samband med övriga insatser

Projektet BOKUMA har inspirerats av två Interreg-projektet. Den svenska projektgruppen leder och medverkar i interreg-projektet kallat "Innovation för grön omställning i skogen" *Ingoskog*, (2019-2020) vid CRS. Flera frågor som tas upp i projektet BOKUMA har genererats inom projektet *Ingoskog*. BOKUMA har också inspirerats av interregprojektet "Biologiskt kulturarv som värdeskapare", särskilt avseende det gränsöverskridande problemet med utarmning av vårt biokulturella arv.

BOKUMA har också samband med följande övriga insatser:

- Karlstads universitet (Eva Svensson) och NIKU (Hilde Rigmor Amundsen) medverkar i projektet Contesting Marginality (finansierat av svenska Vetenskapsrådet), där skogens biokulturella arv beforskas.
- Karlstads universitet (Eva Svensson) och NIKU (Hilde Rigmor Amundsen) arbetar med uppbyggnad av det nordiska projektet "Fattigdomens många ansikten", som behandlar det sentida kulturarvet i skogsmark.
- Karlstads universitet (Eva Svensson) samarbetar med Föreningen Värmlands Säterkultur (FVS) kring säterbrukets historiska utveckling och markanvändning.
- NIKU (Hilde Rigmor Amundsen) har kontakt mot prosjektet «En bærekraftig norsk seterkultur på UNESCO:s representative liste for immateriell kulturarv», Norsk seterkultur. Prosjekteier: Norsk seterkultur. Ressursperson: sosialantropolog Anne-Katrine Brun Norbye. Valdres Natur og Kulturpark.
- Karlstads universitet (CRS, särskilt Margareta Dahlström) är verksam i det stora Vinnväxtinitiativet "Paper Province 2.0" (2013-2022) om omställning till en hållbar skoglig bioekonomi. Forskare vid CRS har bedrivit samhällsvetenskaplig forskning inom detta initiativ sedan 2013 och har därigenom ett betydelsefullt nätverk

med skogliga aktörer inom såväl lokala, regionala, nationella och internationella myndigheter som företag och civilsamhällesorganisationer.

- Karlstads universitet (Margareta Dahlström) är projektledare för projektet "Skogen som resurs och möjlighet för regional utveckling" som studerar lokala och regionala strategier för utnyttjande av skogliga resurser på ett hållbart sätt.
- Forskarna inom BOKUMA deltar aktivt vid workshops med arbetet med framtagandet av det Regionala Skogsprogrammet i Värmland, och dess föregångare Skogsriket.

Horisontella kriterier

Projektet förhåller sig till de tre horisontella kriterierna "Hållbar utveckling", "Jämställdhet mellan kvinnor och män" och "Lika möjligheter och icke-diskriminering" på följande sätt:

Hållbar utveckling

För insatsområdet "Natur och kulturarv" betonas att arbetet med att hållbart ta tillvara natur- och kulturarven bidrar till hållbar utveckling i alla dimensioner, social, ekonomisk och miljömässig. Detta är centralt för BOKUMA då utgångspunkten för projektet är att dagens mer storskaliga/industriella produktionsformer inom jord- och skogsbruk samt avfolkningen av landsbygden utgör ett hot för det biokulturella arvet i området. För närvarande är det biokulturella arvet i huvudsak skyddat genom lagskyddade fornlämningar och skyddade områden, typ naturreservat.

Då mycket av dagens biokulturella arv har producerats genom olika processer inom det förindustriella jordbruket, framstår de idag framväxande lokala, alternativa matproducenterna som möjliga förvaltare och utvecklare av det biokulturella arvet då dessa ofta tillämpar metoder brukade i det förindustriella jordbruket. BOKUMA kommer att bidra till kunskapsoppbygging om hvordan, og i hvilken grad, alternative driftsformer i landbruket ivaretar og viderefører en biokulturell arv. Utifrån denna kunskap avser projektet utarbeta rekommendationer for åtgärder syftande att både gynna reproduktionen av det biokulturella arvet och den alternativa matproduktionens konkurrenskraft. Avsikten är även att rekommendationerna också ska kunna användas inom utbildning inom lantbrukssektorn.

Genom projektet kommer en större del av det biokulturella arvet att kunna skyddas genom stärkta möjligheter för alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet. Det betyder dels en starkare miljömässig hållbarhet, och dels ökad social och ekonomisk hållbarhet genom starkare företag och bättre möjligheter för människor att bo och verka på landsbygden i området.

Under projektets praktiska genomförande kommer den miljömässiga hållbarheten att vara en utgångspunkt för val av mötesformer och kommunikationskanaler. Fysiska möten kommer att hållas där detta är nödvändigt för insamlande av kunskap såsom "walking interviews", utvecklandet av nya kontakter för att processa preliminära resultat, initiera nya möten mellan aktörer i projektet, lärande och skapande av ny kunskap såsom i workshopparna. Enklare möten kommer att hållas digitalt. Vid workshopparna kommer i möjligaste mån lokalproducerad ekologisk mat att serveras och inga engångsartiklar kommer att användas. Extern kommunikation i projektet kommer i huvudsak att ske digitalt med projektets kommunikationsplattform som nav. Policy briefs och handboken kommer tillhandahållas fritt i digital form.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

BOKUMA bidrar till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män genom förbättrade möjligheter för alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet. Då det framförallt är kvinnor som flyttar från landsbygden har dessa områden en könsmässigt skev befolkning. Inom den alternativa matproduktionen är det dock många kvinnor som är verksamma. En förstärkning av de alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet bidrar därför till ökade möjligheter för både kvinnor och män att leva och verka på landsbygden.

Under projektets praktiska genomförande kommer vi att sträva efter en jämn könsfördelning i workshops, både när det gäller presentatörer och deltagare. Vi kommer även att säkerställa att workshopparna leds på ett genusmedvetet sätt exempelvis när det gäller fördelning av ordet mellan deltagare.

Lika möjligheter och icke-diskriminering

För insatsområdet "Natur och kulturarv" understryks att den kulturella mångfalden ökar i stora delar av området och bidrar till att utveckla gränsregionen. Insatser bör därför tillvarata och stärka natur- och kulturarvet genom att också inkludera de kulturarv som exempelvis invandringen fört med sig. Bortsett från flyktinginvandringen 2015-2016 då många nyanlända tillfälligt placerades i glesbygdsområden i regionen är de flesta invandrare bosatta i städer och tätorter. Alternativa matproducenter har visat intresse för integrerings- och mångkulturarbete. T. ex. driver flera alternativa matproducenter lärlings- och volontärsarbete som lockar internationella deltagare och öppnar möjligheter för invandrare. Det finns också intresse att producera mat av icke-skandinavisk karaktär, något som är en möjlighet för att öka marknaden för alternativa matproducenter.

Sammanfattande projektbeskrivning

Projektets huvudsakliga mål är att stärka möjligheten för bevarandet och utvecklandet av områdets biokulturella arv genom att stödja alternativ matproduktion som förvaltare av biokulturellt arv till gagn för boende och besökare. Projektet kommer därigenom att bidra till att öka både areal för förvaltad biokulturellt arv och tillgängligheten till gränsregionens natur- och kulturarv med bibehållen bevarandestatus, i tråd med det specifika målet i insatsområdet "Natur og kulturarv" i Interreg Sverige-Norge. Detta ska göras genom att i projektet studera hvordan alternativ matproduksjon fungerer i praksis, med hensyn til forvaltning av biokulturellt arv, och genom att utarbeta rekommendationer för arbetsmetoder och processer som gynnar det biokulturella arvet.

Begreppet *biokulturellt arv* inkluderar materiellt och immateriellt kulturarv och biologiskt kulturarv, flera uttryck för biologisk mångfald, Ortsnamn, historiska byggnader, traditioner med mera. Vårt biokulturella arv, nemlig natur- og kulturminner som skapes i synergi med hverandre, løper idag økad risiko for å utarmes, reduseres og skades til følge av avfolkning av landsbygden, og mer storskalige / industrielle produksjonsformer innen jord- og skogsbruk.

Prosjektet «Biokulturell kulturarv og matproduksjon (BIOKUMA)» vil bidra til kunnskapsoppbygging om hvordan, og i hvilken grad, alternative driftsformer i landbruket ivaretar og viderefører en biokulturell arv. Utifrån denna kunskap avser projektet utarbeta rekommendationer för åtgärder syftande till att både gynna reproduktionen av det biokulturella arvet och den alternativa matproduktionens konkurrenskraft. Avsikten är att rekommendationerna ska kunna användas också inom utbildning inom lantbrukssektorn.

Då förhållandena för reproduktion av biokulturellt arv och alternativ matproduktion till vissa delar skiljer sig mellan Norge och Sverige avser projektet BIOKUMA att undersöka om, och i så fall hur, positiva erfarenheter på ömse sidor gränsen kan bli gränsöverskridande.

Effekterna av projektet kommer att bli en större insikt i den alternativa matproduktionens möjligheter att gynna biokulturellt arv, och rekommendationer för metoder och processer som gynnar biokulturellt arv. Projektet kommer också att generera större möjligheter för alternativa matproducenter att använda biokulturellt arv i marknadsföringen av sina produkter vilket kan leda till ökad konkurrenskraft. En annan effekt är ökad kunskapsöverföring och lärande mellan alternativa matproducenter som gynnar det biokulturella arvet, vilket i sin tur ökar möjligheterna för dem att nå marknaden.

Projektet förhåller sig även till de tre horisontella kriterierna "Hållbar utveckling", "Jämställdhet mellan kvinnor och män" och "Lika möjligheter och icke-diskriminering", bland annat genom:

- Ett miljömässigt hållbarhetstänk genom hela projektets genomförande.
- Att säkerställa en jämn könsfördelning vid projektets workshoppar

- Insatser som inkluderar och tillvaratar de kulturarv som invandringen fört med sig.

Abstract (på engelska)

The main aim with the project is to strengthen the possibilities for conservation and development of the biocultural heritage in the area through the support of alternative food production that manages the biocultural heritage for the benefit of both those living and visiting the area. In this way the project will contribute both to the increase of the area of managed biocultural heritage, and to the access to the natural and cultural heritage with the keeping up of the conservation status of the border region in line with the specific aim of the area “Natural and cultural heritage” of the Interreg Sweden-Norway programme. This will be done through the study of how alternative food production works in practice, specifically with regards to management of biocultural heritage, and through the development of recommendations for methods and processes that support the biocultural heritage.

The concept of biocultural heritage includes both material and immaterial cultural and biological heritage, several expressions of biodiversity, as well as place names, historic buildings, and traditions. Our biocultural heritage, i.e. natural and cultural heritage that is interdependently created, today runs a risk of being impoverished, becoming reduced and damaged due to depopulation of rural areas and large scale/industrial forms of production within agriculture and forestry.

The project “Biocultural heritage and food production” (BIOKUMA) will contribute knowledge about how, and to what extent alternative agricultural production forms maintain and convey a biocultural heritage. Based on this knowledge recommendations will be developed for measures aiming both at supporting the reproduction of the biocultural heritage and the competitiveness of alternative food production. The aim is also that these recommendations should be applicable to education and training within agriculture.

The conditions for reproduction of biocultural heritage and alternative food production varies to some extent between Norway and Sweden. Hence, the project will examine if positive experiences on either side can become cross border resources.

The effects of the project will be a greater understanding for the possibilities of alternative food production to support biocultural heritage, and recommendations for methods and processes that boosts biocultural heritage. The project will also generate greater possibilities for alternative food producers to use biocultural heritage in the marketing of their produce which, in turn, can increase their competitiveness. Another effect is shared knowledge and learning between alternative food producers that support biocultural heritage. This will also increase their possibilities to reach the market.

The project embraces the three horizontal criteria “Sustainable development”, “Equality between women and men” and “Equal opportunities and non-discrimination” for example through:

- An ecological sustainability thinking throughout the realisation of the entire project.
- The safeguarding of equal gender representation in the project workshops.
- Activities that include and maintain also cultural heritage that has arrived in the region through immigration.

Budget

Sammanställd budget för Sverige respektive Norge presenteras nedan.

Svensk budget

<u>Finansiering</u>	<u>EUR</u>	<u>Kostnader</u>	<u>EUR</u>
Karlstads universitet	87 683	Personal	132 402
Länsstyrelsen	5 590	OH	19 860
Skogsstyrelsen	1 118	Webbutveckling och layout	1 863
Europeiska Regionala Utvecklingsfonden	94 391	Fältarbete; resor och logi	4 658
		Workshops; resor och logi	18 633
		Workshops; övriga kostnader	4 658
		Summa faktiska kostnader:	182 074
		Offentligt bidrag i annat än pengar	6 708
Summa:	188 782	Totala kostnader inkl bidrag i annat än pengar	188 782

Norsk budsjett

<u>Finansiering</u>	<u>EUR</u>	<u>Kostnader</u>	<u>EUR</u>
Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)	38 057	Personale	56 865
Hedmarken Landbrukskontor	2344	OH	8530
Høgskolen i Innlandet, Blæstad	5688	Revisortjenester	8750
Innlandet fylkeskommune v. Jønsberg videregående skole	5000		
Regionale utviklingsmidler	39 838	Feltarbeid; reiser og losji	1562
		Workshops; reiser og losji	1562
		Workshops; øvrige kostnader	625
	90 926	Sum faktiske kostnader:	77 894
		Offentligt bidrag i annet enn penger	13 032
Sum:	90 926	Totale kostnader inkl bidrag i annet enn penger	90 926

Tid- og aktivitetsplan

Aktivitet	Datum	Kostnad (SVE+NOR) i EUR	Beskrivning
Prosjektledning	2020-09-01-2022-08-31	50 000	Prosjekteierne både på norsk og svensk side har stor erfaring med prosjektstyring, ledelse, økonomistyring, ekstern kommunikasjon, regnskap og rapportering når det gjelder interreg-prosjekter, og andre større FoU-prosjekter. Aktiviteten innefattar kontakt med ledere av de ulike Arbeidspakkene, budsjettmyndighet for prosjektet, ansvar for rapporteringer og for å følge opp tidsplanen.

Arbeidspakke 1: Biokulturellt arv och alternativ matproduksjon – en kartlegging. (Forskning, metodeutvikling og kunnskapsdeling)	2020-10-01-2022- 05-31	40 000	Kartlegging av biokulturellt arv og alternative matprodusenter. Kunnskap for metodeutvikling om samspel mellom biokulturellt arv og alternative matprodusenters verderingar og arbeidsprosesser. Interaktiv kunnskapsdeling med alternative matprodusenter under forskningsprosessen, presentasjonar på workshopar, handbok, bloggar, policy brief, vetenskapleg artikkel.
Arbeidspakke 2: Hinder og møjligheter for expansjon av alternativ matproduksjon (gynnande biokulturellt arv) (Forskning, strategiutvikling og kunnskapsdeling)	2020-10-01-2022- 05-31	40 000	Kartlegging av hinder og møjligheter, samt behov av stød, for ekspansjon av alternativ matproduksjon. Utarbetande av forslag på strategier for hur hinder kan overbryggas, og møjligheter realiseras. Interaktiv kunnskapsdeling med alternative matprodusenter under forskningsprosessen, presentasjonar på workshopar, handbok, bloggar, policy brief, vetenskapleg artikkel.
Arbeidspakke 3: Møjligheter for expansjon av marknaden for alternativ matproduksjon som gynnar det biokulturella arvet (Forskning, strategiutvikling, kunnskapsdeling og nettverksbygging)	2020-10-01-2022- 05-31	35 100	Kartlegging av marknaden for alternativ matproduksjon som gynnar det biokulturella arvet. Utarbetande av strategier for hur marknaden kan ekspandera. Interaktiv kunnskapsdeling mellom alternative matprodusenter og prosjektets forskarar på workshopar.
Arbeidspakke 4: Analyse av befintlig utbildning og kunnskapsoverføring (Forskning, kunnskapsdeling og nettverksbygging)	2020-10-01-2022- 05-31	35 100	Kartlegging av formelle utbildningar i regionen og frivillig arbeidskraft i form av lærlingsskap/ volontærskap på gårdene av relevans for alternativ matproduksjon og biokulturellt arv. Utarbetande av råd for ulike typer av utbildning og kunnskapsutvikling betræffande alternativ matproduksjon for forsterkt reproduksjon av det biokulturella arvet. Interaktiv kunnskapsdeling og nettverksbygging mellom

			utbildningsaktörer, representanter för volontärskap och projektets forskare under forskningsprocessen och på workshoppar.
Kommunikation (Arbeidspakke 5)	2020-09-01-2022-08-31	25 200	Utarbetande av en konkret kommunikationsplan med aktiviteter, tidpunkt och ansvarig person vid projektets start. Hålla två workshoppar. Publicera handbok, vetenskapliga artiklar, populärvetenskapliga artiklar, policy briefs och månatliga bloggar.
Arbeidspakke 1-5: Workshoppar	2020-09-01-2022-08-31	54 308	Preliminära resultat från AP1 – AP4 ska processas vid de två workshopparna. Dessa ska även inkludera möjligheter för lärande och nätverkande mellan workshopdeltagarna, d.v.s. forskare, representanter för myndigheter, föreningar och utbildningsinstitutioner samt alternativa matproducenter. Förberedelser för workshopparna och efterarbete, inklusive produktion av rekommendationer och publikationer samt kommunikation på projektets plattform pågår under hela projektperioden. De två workshopparna planeras att genomföras under våren 2021 och våren 2022.

Projektets bidrag till aktivitetsindikatorerna

INDIKATOR	BIOKUMA	Antal
CO 23 Ytareal med livsmiljöer som får stöd för att uppnå bättre bevarandestatus.	BIOKUMA avser bidra till att öka alternativ förvaltning, genom alternativ matproduktion, av natur- och kulturarv. Detta kommer bidra till ökad ytareal med livsmiljöer som får stöd för att uppnå bättre bevarandestatus. Exakt ökad ytareal kan ej beräknas.	4 gårdar med alternativ matproduktion
Egen Gemensamma förvaltningsprojekt för gränsöverskridande skyddade arter, naturområden, hav och vatten	Ej aktuellt för BIOKUMA som inte avser arbeta med redan skyddade områden	

Egen Gemensamma naturarv där insatser för ökad tillgänglighet och hållbart bevarande har genomförts	BIOKUMA avser bidra till ökad tillgänglighet och hållbart bevarande av naturarv genom alternativ förvaltning i form av alternativ matproduktion.	4 gårdar med alternativ matproduktion
Egen Gemensamma kulturarv där insatser för ökad tillgänglighet och hållbart bevarande har genomförts	BIOKUMA avser bidra till ökad tillgänglighet och hållbart bevarande av kulturarv genom alternativ förvaltning i form av alternativ matproduktion.	4 gårdar med alternativ matproduktion